

Případ únosu novináře Mukhtarliho vzbuzuje znepokojivé otázky

Případ ázerbájdžánského opozičního novináře Afgana Mukhtarliho, který byl na konci května unesen z Gruzie a následně se objevil v hlavním městě Ázerbájdžánu Baku, kde byl vzat na tři měsíce do vazby (více viz [květnový zpravodaj](#)), vyvolává široké ohlasy a kritiku ze strany západních zemí i mezinárodních nevládních organizací. Poslanci Evropského parlamentu přijali 15. června rezoluci, v níž vyzývají ázerbájdžánský režim prezidenta Ilhama Alijeva k okamžitému propuštění novináře, a zároveň urgují gruzínské úřady k provedení důkladného a transparentního vyšetření Mukhtarliho únosu. Případ vzbuzuje řadu znepokojivých otázek, kupříkladu: Jak mohl Mukhtarli vůbec překročit státní hranici, když jeho pas zůstal v Tbilisi? Věděly gruzínské tajné služby o jeho zmizení, případně byly do něj nějak zapletené? Politologové upozorňují, že Baku hraje do karet gruzínská závislost na ázerbájdžánských dodávkách ropy a zemního plynu. Ta umožňuje Ázerbájdžánu tlačit na Tbilisi právě v otázce nepohodlných opozičníků, kteří ve velkých počtech v Gruzii hledají bezpečné útočiště. To, že je na ázerbájdžánské exilové aktivisty a nezávislé novináře v Gruzii vyvíjen tlak, aby odešli jinam, potvrzuje i Mukhtarliho manželka Lejla Mustafajeva, které – stejně jako řadě dalších – gruzínské úřady již dříve odmítly udělit povolení k pobytu.

(EN) <https://www.rferl.org/a/georgia-azerbaijan-dissident-abduction-furor/28536277.html>

(EN) <https://jam-news.net/?p=41991>

(EN) <https://jam-news.net/?p=42351>

(EN) <https://jam-news.net/?p=42495>

(EN) [http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-](http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0267+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN&utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=eap_csf_newsletter_june_2017&utm_term=2017-07-21)

[0267+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN&utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=eap_csf_newsletter_june_2017&utm_term=2017-07-21](http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0267+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN&utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=eap_csf_newsletter_june_2017&utm_term=2017-07-21)

20 let za zesměšnění policisty? Gruzínští rapperi čelí trestu za držení drog

Na začátku června gruzínská prokuratura zadržela rapperské duo Birža Mafia tvořené Michailem Mgaloblišvilim a Giorgi Keburijou. Za údajné ilegální nabytí a přechovávání drog (konkrétně necelých 4 gramů extáze) rapperům hrozí od 8 do 20 let za mřížemi. Dle muzikantů samotných jim ale byly drogy podstrčeny policií jako pomsta za to, že ve svém nedávno zveřejněném videoklipu satiricky znázorňují policistu v roli psa na vodítku. Na demonstraci na jejich podporu a proti represivní gruzínské drogové politice se v ulicích Tbilisi sešly tisíce lidí. Případ měl ve společnosti velký ohlas a tak na sebe reakce politiků nedala dlouho čekat. Gruzínský ministr Kviriškašvili prohlásil, že gruzínská legislativa v tomto ohledu potřebuje liberalizovat, a vyzval parlament k uspíšení práce nad příslušnými zákonnými změnami. Kancelář gruzínské ombudsmanky rovněž zahájila šetření, zda nedošlo ze strany policie ke zneužití pravomoci a porušení svobody slova.

(EN) <https://jam-news.net/?p=43400>

(RU) <https://www.ekho Kavkaza.com/a/28541059.html>

(EN) <https://www.rferl.org/a/georgia-police-drug-laws-under-fire-after-rappers-arrest/28543382.html>

Ústava na ochranu tradiční rodiny

Proces novelizace gruzínské ústavy se dostává do finální fáze, v průběhu června probíhaly diskuze nad zamýšlenými změnami v parlamentu. Na přetřes se tak mimo jiné opět dostala otázka definice manželství. Vládnoucí strana Gruzínský sen, která má v gruzínském parlamentu ústavní většinu, ve svých návrzích totiž naformulovala definici manželství explicitně jako „svazek muže a ženy s cílem založit rodinu“. Předseda parlamentu a hlava ústavní komise pověřený procesem novelizace Irakli Kobachidze přitom tvrdí, že Gruzínský sen chce touto formulací zabránit určitým skupinám v podněcování homofobních a protizápadních nálad. Dle řady nevládních organizací a LGBT aktivistů ale takováto změna hrozí přinést přesně opačný efekt v podobě častějších zločinů z nenávisti vůči LGBT osobám.

(RU) <https://www.ekhokavkaza.com/a/28536348.html>

(EN) <https://www.rferl.org/a/georgian-dream-doubles-down-same-sex-marriage-ban/28577114.html>

Abchazskou letní sezónu ohrožuje série kriminálních činů

V červnových dnech, kdy se v Abcházii naplno rozbíhá letní turistická sezóna, se zde udála série kriminálních činů. Patrně nejsilněji místní společnosti otřásl případ znásilnění třináctileté dívky a následné zastřelení její starší sestry. V centru hlavního města Suchumi byl kalašnikovem postřelen bývalý státní úředník, z pistole se o několik dní později střílelo i v jedné z budov místní vlády. Ve dvoře jednoho z domů v Suchumi pak došlo k explozi, podle všeho v důsledku odpálení granátu. Prudké zhoršení bezpečnostní situace v neuznané republice a vzrůstající nedůvěra místních obyvatel ve schopnost příslušných orgánů situaci řešit, se stala předmětem jednání abchazského prezidenta Chadžimby a místních poslanců, kteří přislíbili důkladné prošetření zločinů.

(RU) <https://www.ekhokavkaza.com/a/28559248.html>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/304662/>

(RU) <http://abkhazinform.com/item/6031-v-korpuse-3-kabineta-ministrov-po-ul-zvanba-proizoshel-intsident-so-strelboj-iz-pistoleta>

(RU) <https://www.ekhokavkaza.com/a/28575698.html>

Jihoosetské referendum o připojení k Rusku se (opět) odkládá

Dle nového jihoosetského prezidenta Anatolije Bibilova, zastávce brzkého připojení neuznané republiky k Ruské federaci, se může provedení referenda v této otázce zpozdit, a to možná až do příštího roku. Bibilov považuje proces spojení s Ruskem za nevyhnutelný, podle jeho názoru je ale potřeba ještě vše zkonzultovat s politickými silami jak v Jižní Osetii samotné, tak v Rusku.

(RU) <http://www.mk.ru/politics/2017/06/02/yuzhnaya-oseitiya-mozhet-otlozhit-referendum-o-vkhozhenii-v-rf.html>

Velká cena Ázerbájdžánu – opět zvítězila korupce a arogance mocných

Bakinský městský okruh F1

Zdroj: commons.wikimedia.org

Koncem června se v Baku konal již druhý ročník Velké ceny Ázerbájdžánu (Azerbaijan Grand Prix). Jeden z oficiálních závodů formule 1, jehož okruh vede ulicemi podél historického centra hlavního města Ázerbájdžánu, se stal kontroverzním hned z několika důvodů. Zprvce, ázerbájdžánský organizátor závodu, třicetiletý Arif Rahimov, je synem místního ministra sportu a mládeže, což zhoršuje již tak značně pošramocenou pověst Ázerbájdžánu jakožto země, v níž bují nepotismus a korupce. Co je horší, Arif Rahimov získal od města Baku smlouvu na pořádání akce v hodnotě několika miliard korun bez vypsání výběrového řízení. Jeho firma navíc od roku 2016 sídlí na stejné adrese jako ministerstvo, jež vede jeho otec. Zadruhé, pořádání letošní Velké ceny Ázerbájdžánu bylo kritizováno novým majitelem podniku formule 1, Gregem Maffei, který tvrdí, že ázerbájdžánský pořadatel „neudělal nic proto, aby pomáhal budovat dlouholetou značku [F1]“, načež jej Rahimov nazval „ignorantem, který vede formuli 1 necelý rok, zatímco ázerbájdžánští pořadatelé na tom dělají již třetím rokem a mají více zkušeností“. Podle britského listu *The Daily Telegraph* není známa přesná suma, kterou Ázerbájdžán formuli 1 každoročně za licenci pořádání závodu platí, nicmé-

ně podle zasvěcených se pohybuje okolo 40 milionů dolarů, což je dvakrát více než platí pořadatel Velké ceny Británie v Silverstone. Zatřetí, kritika se snesla i od mnoha lidskoprávních organizací, kterým vadí, že režim očividně pohrdající principy základních svobod a lidských práv, může podobnou akci pořádat a tvářit se tak před světem jakožto vyspělý západní stát. V neposlední řadě si na Velkou cenu stěžovali místní, jelikož úřady na týden zahradily historické centrum, které hlídala ochranka ve vojenských mundúrech. Jedna z obyvatelek Baku, Taťjana Krjučkina, podala proti pořadateli Velké ceny Ázerbájdžánu žalobu kvůli omezení jejího práva na svobodu pohybu a odpočinek. Bakinský závod F1 oficiálně vyhrál Australan Daniel Ricciardo ze stáje Red Bull.

(EN) <https://www.rferl.org/a/family-connections-fuel-controversy-over-azerbaijan-grand-prix/28575756.html>

(EN) <https://www.rferl.org/a/britain-hamilton-grand-prix-azerbaijan-baku-formula-one/28577546.html>

(EN) <https://jam-news.net/?p=48620>

Diskriminace za mřížemi? Každodenní život politického vězně v Ázerbájdžánu

Často čteme či slyšíme, že byl někdo odsouzen za svůj svobodný projev k několika letům vězení na základě smyšlených obvinění, protože si dovolil kritizovat režim. Podle posledních údajů je v Ázerbájdžánu 162 politických vězňů. Jaké to ale opravdu je být roky za mřížemi, když jste navíc politickým vězněm? Neradostný vhléd přináší anglicky mluvená reportáž gruzínského JAMnews, která zpovídá propuštěné ázerbájdžánské politické vězně a jejich právníky.

V polovině června doplnil řady politických vězňů i Fuad Ahmadli, mladý aktivista opoziční politické strany Lidové fronty a kritik režimu, který byl vloni zatčen za údajnou krádež osobních dat klientů mobilního operátora Azerfon, jehož byl tou dobou zaměstnancem.

(EN) <https://jam-news.net/?p=46383>

(EN) <https://www.rferl.org/a/azerbaijan-fuad-ahmadli-four-years-opposition-activist/28558731.html>

Ázerbájdžán: smrt vojáků na „kontaktní linii“ i v záloze

Během června došlo k několika smrtelným incidentům na kontaktní linii mezi mezinárodně neuznanou Náhorně-karabašskou republikou (NKR) a Ázerbájdžánem, který toto separatistické území považuje za integrální součást své země a vede o něj krvavou válku s arménskými vojáky již více než 25 let. Jen 16. června zemřeli minimálně čtyři vojáci – z obou stran konfliktu. Dne 22. června arménští vojáci údajně zlikvidovali čtveřici ázerbájdžánských „sabotérů“, kteří se podle NKR snažili tajně přejít kontaktní linii. Ve stejný den odsoudilo opakované porušování příměří americké ministerstvo zahraničí i generální tajemník OSN, Antonio Guterres. Podle opozičního média Meydan TV zemřelo v první polovině letošního roku 38 ázerbájdžánských vojáků. Šokující je skutečnost, že většina z nich (22) zemřela v nebojových situacích: vinou nemoci, ale ještě častěji v důsledku záhadných „nehod“ či sebevražd, které často páchají ázerbájdžánští vojáci frustrovaní beztrestnou šikanou ze strany starších či nadřízených.

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/39883/>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/304843/>

(EN) <https://www.rferl.org/a/three-armenia-backed-separatists-killed-under-fire-azerbaijan-nagorno-karabakh-28559920.html>

(EN) <https://www.rferl.org/a/azerbaijan-armenia-nagorno-karabakh-osce-minsk-group/28597943.html>

(EN) <https://www.meydan.tv/en/site/news/23918/>

(EN) <https://www.meydan.tv/en/site/society/23359/>

Společné vojenské cvičení Ázerbájdžánu, Gruzie a Turecka

Od 5. do 14. června proběhla společná pozemní a letecká cvičení vojenských jednotek Ázerbájdžánu, Gruzie a Turecka na cvičišti Vaziani nedaleko Tbilisi. Trilaterální cvičení se událo již potřetí od roku 2009, přičemž předešlá dvě proběhla v Turecku. Koncem května se zároveň v gruzínském Batumi sešli již popáté ministři obrany těchto tří zemí, aby prodiskutovali společnou vojenskou spolupráci a zajištění bezpečnosti regionálních ekonomických projektů – nejpravděpodobněji energovodů a budované železnice Baku-Tbilisi-Kars protínajících jejich území.

(EN) <https://www.rferl.org/a/georgia-azerbaijan-turket-military-drills/28529757.html>

Jaké je to být lesbou v Baku?

Veřejný coming out může v Ázerbájdžánu vyústit v urážky, hrozby či dokonce násilí. Ázerbájdžán se řadí na špici 50 hodnocených zemí širší Evropy v netoleranci vůči komunitě LGBT. Poslechněte si svědectví studentky Lejly, která se v rodině a mezi spolužáky netají tím, že je lesba (video v angličtině).

(EN, video) <https://www.rferl.org/a/azerbaijan-gay-rights-lgbt/28612624.html>

(EN) <https://www.theguardian.com/world/2016/may/10/azerbaijan-worst-place-in-europe-to-be-gay-lgbt-rainbow-index>

Arménie otevře nejdelší lanový skluz na světě

Arménie v červnu plánuje otevřít nejdelší lanový skluz na světě. Nová turistická atrakce by se měla otevřít v „Extrémním parku Yell“ na severu země blízko hranice s Ázerbájdžánem. Skluz povede přes Tavušské hory a bude měřit 2.7 kilometrů, o 135 metrů více než v současnosti nejdelší taková atrakce v mexickém Měděném kaňonu. Arménie dlouhodobě usiluje o podporu svého cestovního ruchu, již v roce 2010 otevřela na jihovýchodě země „Křídla Tateva“ – světově nejdelší lanovku svého druhu vedoucí na klášter Tatev z 9. století. Podobně jako Křídla Tateva i nový lanový skluz byl z části financován dárci. Arménský premiér Karpetjan plánuje jako jeden z prvních vyzkoušet novou atrakci. Půjde tak ve stopách amerického velvyslance v Arménii Richarda Millse, který minulý rok ozkoušel kratší skluz v parku Yell.

(EN) http://www.eurasianet.org/node/84061?utm_source=dlvr.it&utm_medium=facebook

(RU) <https://armenpress.am/rus/news/892174/pm-karapetyan-acquires-tickets-of-worldE28099s-longest-zipline-on-behalf-of-his-family.html>

(EN) <http://armenianweekly.com/2017/05/04/worlds-longest-zip-line-to-be-constructed-in-armenia/>

(EN) <https://www.facebook.com/usembarmenia/videos/10154343090972673/> (video)

USA, EU a OBSE apelují na de-eskalaci v Náhorním Karabachu

Na linii kontaktu mezi Arménií a Ázerbájdžánem došlo k dalším eskalacím mezi 16. a 20. červnem v průběhu návštěvy Minské skupiny OBSE v regionu. Obě strany ohlásily ztráty, nicméně informace o konkrétním průběhu střetů se rozcházejí. Minská skupina ve své závěrečné zprávě naléhá na obě strany, aby se vyhnuly dalším eskalacím a přijaly opatření k budování vzájemné důvěry. Podobnou rétoriku použili i mluvčí Ministerstva zahraničí USA a Evropské Unie, i když obě prohlášení volají pouze po „okamžitém zvážení“ těchto opatření. Prezidenti Arménie a Ázerbájdžánu již minulý rok posvětili nasazení většího množství pozorovatelů OBSE, ale Ázerbájdžán se doposud zdráhal dohodu realizovat. Naopak diplomatická roztržka mezi oběma zeměmi v rámci OBSE vedla až k uzavření mise OBSE v Jerevanu (viz [Prosincový zpravodaj](#)).

(EN) <https://www.azatutyun.am/a/28573590.html>

(EN) <http://www.osce.org/minsk-group/323961>

(EN) http://commonspace.eu/index.php?m=23&news_id=4275

(EN) http://commonspace.eu/index.php?m=23&news_id=4274

(EN) http://commonspace.eu/index.php?m=23&news_id=4271

Napětí v rámci soudního procesu s ozbrojenci ze skupiny Sasna Tsrer

U Jerevanského soudu 8. června začal proces se 14 ozbrojenci ze skupiny Sasna Tsrer, kteří minulého léta na tři týdny obsadili policejní stanici v Jerevanské čtvrti Erebuni a zabili několik policistů. V rámci vysoce napjatého procesu se objevuje spousta nesrovnalostí. Krátce po začátku líčení 28. června byli tři obvinění v rámci chaotické situace v soudní místnosti odvečeni policií a následně údajně „podrobena špatnému zacházení“. Pořádková jednotka policie konfrontovala desítky podporovatelů ozbrojenců, kteří se snažili násilně dostat do soudní budovy. Někteří obhájení v rámci řízení byli taktéž údajně podrobena nezákonnému prohledávání ze strany soudní ostrahy a nemohli se kvůli tomu procesu zúčastnit. Jeden z obviněných, Varužan Avetisjan, následně vyzval podporovatele k „ozbrojené vzpouře“ a „fyzickému odstranění“ prezidenta Sarkisjana, za což mu hrozí další obvinění. U policejní stanice v Erebuni byl mezi tím odhalen pomník připomínající událost. (O obsazení policejní stanice v Erebuni viz [Červencový zpravodaj 2016](#))

(EN) <https://www.azatutyun.am/a/28584131.html>

(EN) <https://www.azatutyun.am/a/28586454.html>

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/84401>

Po sto letech znovu uprchlíky: Arménská pomoc Syrským migrantům

Evropská Unie 20. června odsouhlasila další pomoc Syřanům v Arménii ve výši 3 miliony euro. Většina pomoci poputuje na zdravotnictví, bydlení, integraci do vzdělání a zvýšení ekonomických příležitostí. I když samotná Arménie nemá prostředky na výraznější pomoc, nabízí přístěhovalcům alespoň zvýhodněné půjčky a zrychlené získání občanství. Mezinárodní organizace v čele s OSN pak poskytují například dotace na bydlení. Arménská vláda skrze ruskou armádu také pravidelně doručuje humanitární pomoc převážně do válkou zasaženého Aleppa, kde žije většina arménských Syřanů. Poslední taková pomoc byla doručena 8. června na ruskou základnu u města Latákie. V červnu byla také po 4 letech obnovena přímá letecká linka mezi Jerevanem a Damaškem. Plány na znovuotevření linky mezi Jerevanem a Aleppem, zrušené v roce 2012, zatím nejsou známy.

Arménie od začátku konfliktu v Sýrii na svém území přijala neobvykle velký počet uprchlíků. Třímilionová země uvítala již v roce 2011 na 22 000 syrských uprchlíků. Dle OSN připadalo v roce 2015 na každých tisíc arménských obyvatel šest syrských uprchlíků. Tak vysoké číslo je způsobeno zejména etnickou spřízněností – většina migrantů jsou potomky uprchlíků před arménskou genocidou ze začátku 20. století. Většina z nich jsou křesťané a mluví západním dialektem arménštiny. Někteří uprchlíci zvolili možnost přistěhovat se na území Náhorního Karabachu. Místní vláda jim sice nabízí bezplatné ubytování, ale to často nevyvažuje málo pracovních příležitostí a hrozbu války s Ázerbájdžánem.

(EN) <https://lens.blogs.nytimes.com/2017/06/27/after-a-century-syrian-refugees-return-to-armenia>

(EN) <https://www.azatutyun.am/a/28584457.html>

(EN) <https://www.azatutyun.am/a/28536473.html>

(EN) <https://www.azatutyun.am/a/28569373.html>

K odběru měsíčního zpravodajství z jižního Kavkazu se můžete snadno přihlásit na

<http://www.cestainiciativy.cz>

Líbí se vám zpravodajství? Pomozte nám pokračovat v jeho vydávání!

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ – NESEHNUTÍ

tř. Kpt. Jaroše 18, 602 00 Brno, tel.: 543 245 342, e-mail: brno@nesehnuti.cz

<http://www.nesehnuti.cz>

Na vzniku tohoto přehledu zpráv se podíleli:

Ondřej Zacha, Jakub Šimák, Barbora Jelínková, Pavla Švecová, Jaromír Němec

Poznámky:

Názvy některých měst i území na jižním Kavkaze se staly součástí politických bojů, které navazují na přímé vojenské konflikty mezi různými znepřátelenými zeměmi. Proto se můžete ve zpravodajství v ruském i anglickém jazyce setkat s názvy jako Sukhumi/Sukhum, Stepanakert/Khankendi [1], Tskhinvali/Tskhinval, South Ossetia/Tskhinvali Region apod. V tomto zpravodaji se snažíme používat pro pojmenování hlavních měst neuznaných či částečně uznaných území jazykovou podobu, která byla konzultována s Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky (pokud taková podoba existuje).

Pro bezprostřední vzhled a ilustraci některých názorových postojů politického života na jižním Kavkaze občas uvádíme i odkazy na zdroje, které vyjadřují stanovisko pouze jedné ze zainteresovaných stran či na zdroje, které v žádném případě nelze označit za nezájaté. V žádném případě to neznamená, že se redakce tohoto zpravodaje ztotožňuje se všemi názory či východisky médií, jejichž odkazy uvádíme.

[1] Ázerbájdžán v roce 1991 přejmenoval město na Chankendi a používá pouze tento název, Arménie a arménské obyvatelstvo, které nyní město ovládá, používají název Stepanakert vzniklý v dobách Sovětského svazu v roce 1923.

TRANSITION

Projekt byl podpořen z prostředků Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu transformační spolupráce ČR.